

ПРОКУРАТУРА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ВЪРХОВНА КАСАЦИОННА ПРОКУРАТУРА ЗАМЕСТНИК НА ГЛАВНИЯ ПРОКУРОР

ДО

**СЪВЕТА ПО ПРИЛАГАНЕ НА АКТУАЛИЗИРАНАТА
СТРАТЕГИЯ ЗА ПРОДЪЛЖАВАНЕ НА РЕФОРМАТА
В СЪДЕБНАТА ВЛАСТ**

УВАЖАЕМИ КОЛЕГИ,

Във връзка с проведеното вчера заседание на Съвета, в указания срок представям становището на Прокуратурата на Република България по проекта на *Закон за отклоняване от наказателно производство и налагане на възпитателни мерки на непълнолетни лица*.

I. Принципно подкрепяме законодателната идея, която е в съответствие с:

- целите на Концепцията за държавна политика в областта на правосъдието, респективно с приетата от НС Национална стратегия за детето 2008 – 2018 г.
- потребността от осъвременяване на нормативната уредба относно института на освобождаване от наказателната отговорност на непълнолетни лица с налагане на възпитателни мерки.

II. Намираме, обаче, че въпреки направените същностни и редакционни промени след 2016 г. проектът продължава да страда от недостатъци – както концептуални, така и от гледна точка на законодателна техника, които изискват доработване.

1. По обхвата на закона:

- с оглед отмяната на ЗБППМН отпада регулацията за възпитателни мерки по отношение на лица на възраст 8-14 г. и е налице празнота на тази уредба. Действащите закони не уреждат подпомагащите превантивни мерки по отношение на тези деца.

- с оглед отношението му с освобождаването от наказателна отговорност по чл. 78 НК намираме за необходимо ясно да се формулират в НК условията за освобождаване, вкл. обхватът на престъпленията. В проекта липсва яснота относно фактическите и правни основания за освобождаване от наказателна отговорност с възпитателни мерки - частично и противоречиво те са намерили израз в предложената редакция на чл. 61 НК и на чл. 4 и 5.

2. По компетентните органи да освобождават от наказателна отговорност чрез отклоняване.

Отново¹ възразяваме принципно срещу използвания законодателен подход за овластяване на специализираните полицейски служители с правомощия за вземане на решение за

¹ След становището на ПРБ от 18.10.2016 г. с № 2807/16 г., депозирано на Ваш № 04-00-40/28.09.2016 г.

освобождаване на непълнолетно лице от наказателна отговорност (чл. 5, ал. 4 от проекта) и за налагане на възпитателна мярка „предупреждение“ в маловажни случаи (чл. 42 от проекта).

Доводите ни са, че тези правомощия надхвърлят определената със ЗМВР компетентност на полицейските служители защото предполагат преценка относно наличието на предпоставките за отказ от образуване на ДП и даване на правна квалификация, свързана с маловажността на случая.

Отделно се сочи, че въпросът за компетентността на специализираните полицейски служители е уреден твърде противоречиво – вж. чл. 5, ал. 4, чл. 29, ал. 1 и 26, ал. 4.

3. По непълното синхронизиране на процедурата с уредбата на НПК

Неясно са разписани правилата за процедурата, която ще следват прокурорът и съдът при освобождаване. Наложително е съгласуване на уредбата по НПК и на тази в проекта – по фактически и правни основания, последователност на процесуални действия, вид и форма на актовете и пр., като следва да се съобразят настъпилите съществени промени в НПК (разпоредително заседание, нови текстове при експертизата и пр.).

Констатира се и противоречива и неточна употреба на термини, създаваща предпоставки за нееднозначно тълкуване и прилагане на уредбата, като например:

- чл. 8, ал. 3 и ал. 4, предвиждащи срокове за изготвяне на индивидуална оценка, и предлаганата промяна в чл. 387, ал. 1 НПК;

- чл. 28, ал. 4 и предвиденото в чл. 24, ал. 1, т. 8 и чл. 250, ал. 1, т.1 НПК и чл. 29, ал. 4 и чл. 30 относно това как ще действат прокурорът и съдът, без да има синхрон с НК и НПК.

4. Не са преодолені в пълна степен неблагоприятията в предлаганите в ПЗР промени в НК, НПК, ЗМВР и ЗАНН:

В Наказателния кодекс

- чл. 61, ал. 1 не предвижда приложимост на възпитателни мерки спрямо непълнолетен извършител, което води до формално противоречие с действащата разпоредба на чл. 24, ал. 1, т. 8 НПК и така се допуска вариант за неприлагане на каквито и да е мерки спрямо непълнолетния извършител на престъпление,

- не могат да бъдат подкрепени предложените изменения в разпоредбите на чл. 42а, ал. 3, чл. 63 и чл. 64 НК относно срока на продължителност на пробационните мерки и редуциране на наказанията, налагани на непълнолетни² и са налице пропуски в чл. 64.

В НПК

- предложеното в чл. 16а не налага извеждането му като основен принцип на наказателния процес, тъй като е взето предвид в чл. 144, ал. 3;

- необосновано се явява предвиденото в чл. 63, ал. 4 НПК намаляване на срока на задържане под стража в досъдебното производство на непълнолетно лице (до един месец);

- неприемливо е предложеното допълнение на чл. 64, ал. 2 НПК, отнасящо се до редуциране на срока на задържане на непълнолетен обвиняем до 24 часа за довеждане до съда.

В ЗМВР - чл. 95б, ал. 7 ЗМВР (процедура за настаняване на малолетни и непълнолетни лица в домове за временно настаняване на малолетни и непълнолетни за срок до 15 дни с разрешение на прокурор, противоречаща на норми на международните договори, по които България е страна – чл. 9, § 4 от Международния пакт за граждански политически права (МПГПП) и чл. 5 от Конвенцията за правата на човека и основните свободи (КЗПЧОС) и необходимост от осигуряване достъп до съд).

² Ефектът би бил такъв, че за най-тежко квалифицираното убийство, извършено от непълнолетен на възраст между 14 и 16 години, максимумът на предвиденото наказание ще е пет години лишаване от свобода

5. Остават в сила констатирани в предходното ни становище недостатъци по:

- процедурата по обжалване (чл. 34);
- съвместимостта на изпълнение на наложени възпитателни мерки с изпълнението на наложено с присъда наказание (чл. 40, ал.2);
- уредбата на мярката „настаняване в център за възпитателен надзор“ като крайна мярка (чл. 20);
- възможността центърът за възпитателен надзор да инициира компетентния полицейски орган за принудително довеждане (чл. 56, ал. 2).

6. Уредбата относно възпитателните мерки (глава II), производството по тяхното налагане (глава IV) и изпълнение (глава V) е непоследователна, несистематизирана и вътрешно противоречива:

- въпроси, които по-скоро би следвало да са уредени в главата за мерките, са останали в частта за изпълнението им (вж. чл. 47, ал. 4, чл.48, ал. 4, чл. 49, ал. 3, чл. 50, ал. 6);
- смесват се въпроси по налагане и по изпълнение – вж. наименованието на глави IV и V, както и наименованието/съдържанието на чл. 44, 46, 47, 48, 49, 50, 51.

Относно налагането и изпълнението на възпитателните мерки е изключително важно да се вземе предвид становище на съдилищата.

Като отново споделяме безусловната необходимост от законодателно решение за осъвременяване на нормативната уредба в областта на правосъдие за децата, оставаме на категоричната позиция за необходимост от съществено доработване на проекта.

Пенка Богданова

/П/

Заместник на главния прокурор при ВКП